

*Quomodo locus affectus per essentiam
distingatur ab eo, qui afficitur
per consensum.*

CAPUT III.

COgnito loco affecto distin-
guendum est propriis signis,
an per consensum afficiatur, an
per essentiam, ut constet, cuinam
parti sit remedium applicandum
2. del. aff. c. 3. Fiunt autem morbi
per consensum dupliciter. 1. de
l. aff. c. 6. vel quia materiæ, vel fa-
cultatis debita copia parti nō trans-
mittitur, diciturq; propriè morbus
per consensum, vel quia à vapo-
ribus, aut humorib9 aliunde fluen-
tibus pars vexatur, qui morbus per
consensum minùs propriè dicitur;
Illum privativum, illum positi-
vum consensum nuncupant, qui
etiam fit parte vicina ad intemp.
deducta ob connexum nulla com-
municata materia. In positivo

Nn 5

con-

consensu attendenda est dispositio
partis mandantis, & recipientis:
In privativo connexus, & dependen-
tia partium, communicatio in
actionibus, & facilitas, & difficul-
tas communicationis affectus:
His enim rectè cognitis, non erit
operosum distinguere affectum
per consensum ab essentiali. Affi-
ciuntur facilè per consensum par-
tes calidæ, & humidæ, atque adeò
molles, quia ratione caloris attra-
hant, ratione humiditatis, & laxi-
tatis facilè suscipiunt: Difficiliter
frigidæ, siccæ, & duræ, ut ossa. Ra-
tione situs, caput facilè suscipit
quidquid sursum evāporat, quia re-
liquis partibus supereminet: Ven-
tres, & Pulmo, quia cap. subiacent,
facilè à labentibus inde excremen-
tis ad locum declivem afficiuntur.
Ratione connexus cor facilè con-
sentit ori superno ventriculi, ven-
triculo intestina, nervis cerebrum,

venis jecur, arteriis cor: Planè quæcunq; partes communicant in venis nervis arteriis, undè proximè, & sine magnis gyris fieri translatio materiæ possit, facilè invicem consentiunt, ut sunt partes habentes nervos ejusdem conjugationis, vel venas, aut arterias ab eadem propagine derivatas. Ratione cavitatis thorax facilè afficitur à cerebro: Meatus etiam, quò sunt plures, eò procliviorè reddunt partem ad cujuscunq; rei influxum admittendū, veluti cutis, quæ etiam ob situm in corporis superficie facillimè omnium afficitur per consensum: A naturali constitutione resultat partis proprietas, quæ est causa consensus efficacissima. Nam partes actionem communem habentes affictæ, aliis inde gubernatis noxam impertiunt: Sic marcescente corde, jecore, ventriculo, totum consumitur: Affecto cerebro totius corporis sensus

Nn 6

sus

fus, motusque læditur. Sic partes
 ad idem opus conspirantes facile
 se se mutuò offendunt; Uterus
 mammas, partes ventriculo in-
 cumbentes, & concoctionem ad-
 iuvantes ventriculum: Quæ ve-
 rò publicum habent usum, & à na-
 tura debiles factæ sunt frigida sc.,
 & laxæ; Aut sanè alia proprietate
 destinata ad alicujus excremen-
 ti receptionem, expurgationem-
 que, ut Anus, lien, vesica sellea,
 glandulæ, renes, vesica, uterus, na-
 res: facile per consensum afficiun-
 tur à partibus nobilioribus, qua-
 rum custodiæ, & repurgationi sunt
 dicatæ: Ex morbis verò partem di-
 sponentibus ad affectionem per
 consensum est in primis laxitas,
 sive morbus in meatu, deinde in-
 temperies frigida, & humida, qua-
 rû causa redditur pars prima ad su-
 scipiendû: Postremò intemperies ca-
 lida, cujus ratione dissentaneos hu-

mo-

mores, & vapores aliunde ad se allit. Unde constat morbos à materia provenientes frequentissimè communicari per consensum, sive sint intemperies, sive malæ conformationes, præsertim verò tumores, sive ulcera, quæ sæpe fiunt materia acri, aliò, quàm ubi est genita, expulsâ. Intemperies sine materia, aliquando communicatur per consensum, sic à Bubone, & Erisypelate fit Feb. Eph. à pedum frigiditate fit intestinorum imbecillitas: Actiones læsæ quæ ob errorem externum fiunt ferè accidunt per consensum, & potissimum dolor.

His notatis ne in cognoscendo morbo per consensum Medicus decipiatur, advertendum, si diu durent, præsertim verò si à materia pendeant, fieri consuevisse essentialibus: Advertendum, cum Aver. 4. coll. Medicos interdum decipi ab essentialibus affectibus putantes

Na 7

inde

inde provenire omnium, quæ apparent, actionum lusiones: Ut si quis cap. laboret proprio affectu, qui tamen dolorem per se inferre nequeat, ascendente tamen à ventriculo vapore, dolore corripitur, fallitur Medicus, si dolorem esse cap. essentialem judicet. Opposito modo fallitur affectum putans essentialem esse per consensum, quando essentialis dispositio malū non producit, nisi aliquid aliunde accedat, quod essentialem causam excitet. Patet enim gratia exempli esse essentialis apparatus epilepticus in cerebro, qui tamen paroxysmum non efficiat nisi accedente ab infernis partibus aliquo vapore, à quo agitur materia in cerebro latens: Tunc enim affectio partim essentialis est, partim per consensum, & maximè cognoscitur à duratione, quia si sæpius revertatur accessio, licet primis vicibus per consensum tantum fiat,

fiat, mox tamen cerebrum trahit in malam, & essentialem dispositionem, unde mali recursus in posterum præcipuè pendet: Advertendum tertio decipi Medicum cum ex una causa duæ aut plures partes afficiuntur à tertia aliqua parte mittente, ita ut læsio in una prius appareat, utrobique simul augeatur, accesset, veluti si jecur bilem mittens ventriculo, & capiti, efficiat prius angorem, sitim, vomitum, deinde capitis dolorem, qui crescentibus ventriculi accidentibus crescat, & unà cum ipsis recedat: Falsò judicabit dolorem capitis esse per consensum à ventriculo, cum sit per consensum à jecore.

His ergo signis affectus per consensum ab essentiali distinguitur. Primum ab essentialiter inherentibus, si affectio ex se sit facile communicabi-

cabilis, timendum ne sit per consensum: si altera aliqua, quæ appareat in corpore, sit posterior, vel tempore, vel natura, & causâlitate, ut febris ratione inflammationis: Secundò distinguitur à causis juvantibus, & lædenti-
bus, nam si præcessere causæ potissimum nocentes uni parti, ac postea superveniant accidentia alteri parti, quæ possit cum priori consentire, talia per consensum fieri judicabimus: Ut si assumptis pravis cibis ventriculo primò noxiis cephalalgia superveniat, credibile est per consensum à ventriculo fieri. Pariter si remedia alteri parti applicita affectionem irritent, aut juvent, nullis interim remediis alteri applicitis, affectio est essentialis parti, quæ à remediis applicitis juvatur, aut læditur, alteri autem inest per consensum: Tertiò distinguitur à symptomatibus. Nam in parte essen-

essentialiter affecta apparere prius
solent symptomata, quàm in ea,
quæ per consensum afficitur, solent
etiam esse graviora, & duriora.
Ad quorum magnitudinem crescunt
accidentia partis per consensum
lesæ: Minuuntur, & penitus abolen-
tur illis abeuntibus, & cessantibus:
Nisi affectus per consensum diu-
turnitate temporis migraverit in
essentialem; tunc enim recedentib.
accidentibus partis primò læsæ al-
terius accidentia leniuntur qui-
dem, sed planè non evanescent.
Præterea affectiones per consensum
solent reverti quibusdā intervallis,
nec habent continua accidētia, sic-
ut affectus per essentialiam. Evenire
tamen potest essentialem affectum,
esse quoque interpolatum, ut dolor
à flatu, & è contrario affectum per
consensum esse continuum, si ab
initio eadem ferè materiæ portio à
parte essentialiter affecta ad aliam

con-

continuè transmittatur, quod rarissimum est.

Ab exeuntibus cognoscitur locus per essentiam affectus. Nam duabus partibus affectis si ad unius evacuationem altera sublevetur illam per consensum laborare certum est. Ut si ventres caputq; dolorib. afficiantur, & vomitu bilis mitigetur cap. dolor; Eodem pacto, si dolente capite, aut Ventre menstruum superveniens dolorem tollat, indicat utramque partem utero consensisse. Atque hæc signa simul juncta faciunt certitudinem, sola accepta non perpetuò distinguunt affectum per consensum ab essentiali.

Quandò cognoscitur locus affectus per consensum à simili: nam exempli gratia, si cuidam ex curru decidenti ex inflammatione circa tertiam vertebra[m] perditus fuit sensus, motusque medii digiti, cuius

ius curatio ex applicatione Medicamentorum ad partem contusam docuit medium digitum affectum fuisse per consensum; Quando tumore circa illas vertebrae exorto medius digitus resolvitur; sumpto argumento à simili licebit affirmare digitum affici per consensum.

Quomodo morbus cognoscatur.

CAPUT IV.

LOci affecti notitiam sequitur cognitio pravæ dispositionis, quoniam prima indicatio ad morbum dirigitur, secunda, & minus principalis ad morbi causam. Morbus in genere duplici signo cognoscitur, primò à causis morbificis, si præcesserint, secundò, & maximè à symptomatis, in actione simpliciter læsa, dummodo